संविधानसभा
राष्ट्रिय हितको संरक्षण समिति

समितिको अवधारणा पत्र सहितको प्रारम्भिक मस्यौदा तयारीको लागि
समितिको कार्यक्षेत्रसंग सम्बन्धित विषयमा राय सुझाव सङ्कलन गर्ने

प्रश्नावली

देहायमा उल्लेखित खण्ड (क) देखि (छ) सम्म समितिको कार्यक्षेत्र भित्रका प्रश्नहरू वस्तुगत प्रश्नको उत्तर आफूले रोजेको कोठामा ☑ चिन्ह लगाउनुहोस् ।

क) नेपालको राष्ट्रिय हितको पहिचान र परिभाषा :

१. राष्ट्रिय हित भन्नाले के बुझनु हुन्छ ?

क) सार्वभौमसत्ता र राष्ट्रिय अखण्डताको रक्षा गर्नु । ☐
ख) आर्थिक समुन्नति प्राप्त गर्नु । ☐
ग) राष्ट्रिय एकताको जगेर्ना गर्नु । ☐
घ) अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा स्वतन्त्रता र स्वाभिमानताको पहिचान कायम राख्ने । ☐
ङ) माथिका सबै । ☐
च) अन्य केही भए :

२. नेपालको राष्ट्रिय हितको मूख्य विषयवस्तुहरू के के हुनु पर्छ ?

क) राष्ट्रिय सम्मानको अभिवृद्धि । ☐
ख) राष्ट्रिय सुरक्षा । ☐
ग) सामाजिक सामान्जस्यता । ☐
घ) राजनैतिक स्थिरता । ☐
ङ) विश्व शान्तिको मान्यता । ☐
च) गरिवी उन्मूलन । ☐
छ) विभेदरहित समाजको निर्माण । ☐
ज) माथिका सबै । ☐
झ) अन्य केही भए :

ख) सार्वभौमसत्ता, अखण्डता र राष्ट्रिय एकताको संवैधानिक संरक्षणका उपायहरू :

१. नेपालको सार्वभौमसत्ता, अखण्डता र राष्ट्रिय एकता कायम राख्न के कस्तो संवैधानिक व्यवस्था गर्न उपयुक्त होला ?

क) नागरिकको अधिकार र कर्तव्य संविधान मै उल्लेख गर्ने । ☐

ख) सार्वभौमसत्ता, क्षेत्रीय/भौगोलिक अखण्डता र राष्ट्रिय एकताको प्रतिकूल हुने गरी सन्धि वा सम्झौता गर्न वा वैदेशिक सम्बन्ध कायम गर्न नपाइने व्यवस्था उल्लेख गर्ने । ☐

ग) विशेष परिस्थितिमा राष्ट्रमा संकटकाल लगाउन सक्ने तर त्यस्तो संकटकाल जनताका प्रतिनिधिद्वारा यथासमयमा अनुमोदन गराउने प्रावधान राख्ने । ☐

घ) लोपोन्मुख, सीमान्तकृत, अल्पसंख्यक, आदिवासी, मधेशी, मुस्लीम, जनजाती आदिलाई राष्ट्रिय सार्वभौमसत्ता र अखण्डताको प्रतिकूल नहुने गरी आफ्नो आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक तथा राजनैतिक विकास गर्न सक्ने गरी स्वायतत्ता प्रदान गर्ने । ☐

ङ) माथिका सबै । ☐

च) अन्य केही भए :

ग) <u>राष्ट्रिय प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण</u> :

१. राष्ट्रिय प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्ने जिम्मेवारी कसको हुनुपर्छ ?

क) केन्द्रीय सरकारको मात्रै हुनुपर्छ । ☐

ख) प्रान्तीय सरकारको मात्रै हुनुपर्छ । ☐

ग) स्थानीय सरकारको मात्रै हुनुपर्छ । ☐

घ) स्थानीय समुदायको मात्रै हुनुपर्छ । ☐

ङ) माथिका सबैको हुनुपर्छ । ☐

च) अन्य केही भए :

२. प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण किन महत्वपूर्ण रहेको छ ?

क) वर्तमान पुस्ताको लागि आवश्यक भएकोले । ☐

ख) भावी पुस्ताको लागि आवश्यक भएकोले । ☐

ग) पर्यावरण सन्तुलनका लागि । ☐

घ) माथिका सबै । ☐

ङ) अन्य केही भए उल्लेख गर्नुहोस् :

३. तपाईंको क्षेत्रमा के कस्ता प्राकृतिक सम्पदाहरू (वनजङ्गल, खनिज पदार्थ, जमिन, जल, जडिवुटी, वन्यजन्तु आदि) रहेका छन् ? उल्लेख गर्नुहोस् ।

क) जमिन, जंगल, जनावर र जडिवुटी । ☐
ख) खनिज पदार्थ । ☐
ग) जल । ☐
घ) माथिका सवै । ☐
ङ) अन्य केही भए :

४. प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षणमा तपाईंको क्षेत्रमा के कस्ता समस्याहरू रहेका छन् ? उल्लेख गर्नुहोस् ।

क) राष्ट्रिय दृष्टि नपुगेको । ☐
ख) जनताको सचेतनामा कमी । ☐
ग) गरिवी । ☐
घ) माथिका सवै । ☐
ङ) अन्य केही भए :

५. के कस्ता उपायहरू अवलम्वन गरिएमा प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण प्रभावकारी रुपमा हुन सक्ला ?

क) स्थानीय समुदायको सहभागिता । ☐
ख) जनचेतनाको अभिवृद्धि । ☐
ग) राज्यले लगानी बढाउनु पर्ने । ☐
घ) माथिका सवै । ☐
ङ) अन्य केही भए :

६. प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षणमा स्थानीय समुदायको भूमिकालाई सुदृढ गर्न के गर्नु पर्ला ?

क) स्थानीय समुदायको सहभागितामा समूहहरूको गठन । ☐
ख) लाभांशमा स्थानीय समुदायको हकको सुनिश्चितता । ☐
ग) स्थानीय समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने । ☐
घ) माथिका सवै । ☐

ङ) अन्य केही भए :

७. राष्ट्रिय प्राकृतिक सम्पदाहरूको उपयोग कसरी गर्न सकिन्छ ?

क) प्राकृतिक सम्पदा माथि स्थानीय जनताको प्राथमिक अधिकार हो भन्ने मान्यतालाई स्वीकार गर्ने । ☐

ख) प्राकृतिक सम्पदाहरूको उपयोग गर्दा भावी पुस्ताको स्रोत माथिको अधिकारलाई असर नपर्ने गरी उपयोग गर्ने । ☐

ग) पर्यावरण सन्तुलन विग्रन नदिने गरी उपयोग गर्ने । ☐

घ) "प्रदूषक जवाफदेही हुन्छ" भन्ने मान्यतालाई स्वीकार । ☐

ङ) माथिका सवै । ☐

च) अन्य केही छ भने ? :

घ) <u>अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौता</u> :

१. नेपाल पक्ष हुने सन्धिहरूको कार्यान्वयन कुन प्रक्रियाबाट गर्दा उपयुक्त होला ?

क) सन्धिमा हस्ताक्षर गरेपछि स्वतः कार्यान्वयन हुने । ☐

ख) व्यवस्थापिकाबाट अनुमोदन, सम्मिलन, स्वीकृति वा समर्थन गरेपछि स्वतः कार्यान्वयन हुने । ☐

ग) व्यवस्थापिकाबाट छुट्टै कानूनको तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने । ☐

घ) अन्य केही भए :

२. अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौता गर्ने अधिकार कोसंग रहनुपर्छ ?

क) पूर्ण रुपमा केन्द्रीय सरकारमा रहनुपर्छ । ☐

ख) प्रान्तसंग सम्बन्धित विषयको सन्धि/सम्झौता रहेछ भने प्रान्तीय सरकारको राय सल्लाहमा केन्द्रीय सरकारले गर्नु पर्छ । ☐

ग) अन्य केही भए :

३. कस्तो प्रकृतिका सन्धिहरू राज्य वा सरकारले गर्न नपाउने गरी वन्देज लगाउन पर्ला ?

क) नेपाल राज्यको सार्वभौमसत्ता, अखण्डतामा प्रतिकूल असर पर्ने सन्धिहरू । ☐

ख) राष्ट्रिय सुरक्षामा प्रतिकूल असर पर्ने सन्धिहरू । ☐

ग) माथिका दुवै । ☐

घ) अन्य केही भए :

४. सन्धि सम्झौताको अनुमोदन, सम्मिलन, स्वीकृति वा समर्थन गर्दा कस्तो प्रक्रिया अवलम्वन गर्नुपर्ला ?

क) सम्पूर्ण सन्धिहरू व्यवस्थापिकाको सामान्य वहुमतबाट गर्ने । ☐

ख) महत्वपूर्ण सन्धिहरू व्यवस्थापिकाको दुई तिहाई वहुमतबाट गर्ने र सामान्य सन्धिहरू सामान्य वहुमतबाट गर्ने । ☐

ग) व्यवस्थापिकाकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुने । ☐

घ) राष्ट्र प्रमुखबाट अनुमोदन गर्ने । ☐

ङ) अन्य केही भए :

ङ) <u>**अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध**</u> :

१. नेपालले अवलम्बन गर्ने परराष्ट्र नीतिका आधारहरू के के हुन सक्लान् ?

क) संयुक्त राष्ट्र संघको वडापत्र । ☐

ख) असंलग्नता । ☐

ग) पंचशिलको सिद्धान्त । ☐

घ) अन्तर्राष्ट्रिय कानून र विश्व शान्ति । ☐

ङ) राष्ट्रिय हितको प्रवर्द्धन । ☐

च) माथिका सवै । ☐

छ) अन्य केही भए :

२. नेपालले छिमेकी मुलुकहरू (भारत र चीन) संग कस्तो सम्बन्ध राख्नु पर्ला ?

क) विशेष सम्बन्ध । ☐

ख) समदुरीको सम्बन्ध । ☐

ग) सादृष्यताको सिद्धान्तमा आधारित सम्बन्ध । ☐
घ) माथिका सवै । ☐
ङ) अन्य केही भए :

च) <u>नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सिमाना व्यवस्थापन</u> :

१. अन्तर्राष्ट्रिय सीमा व्यवस्थापनमा नेपालले चालेको कदम/प्रयास कस्तो रहेको छ ?
क) प्रभावकारी रहेको छ । ☐
ख) सामान्य रहेको छ । ☐
ग) सरकारको उदासिनता रहेको छ । ☐
घ) सरकारी प्रयास अप्रयाप्त रहेको छ । ☐
ङ) अन्य कुनै भए :

२. नेपाल भारत सीमा व्यवस्थापन कस्तो हुनु पर्छ ?
क) खुला सीमा व्यवस्था । ☐
ख) नियमन सीमा (परिचयपत्र/पासपोर्ट चाहिने) व्यवस्था । ☐
ग) वन्द सीमा (आफ्नो देशबाट सीमावर्ती देशमा सीधै जान नसकिने) व्यवस्था । ☐
घ) अन्य कुनै भए :

३. नेपाल चीन सिमाना व्यवस्थापन कस्तो हुनु पर्छ ?
क) खुला सीमा व्यवस्था । ☐
ख) नियमन सीमा (परिचयपत्र/पासपोर्ट चाहिने) व्यवस्था । ☐
ग) वन्द सीमा (आफ्नो देशबाट सीमावर्ती देशमा सीधै जान नसकिने) व्यवस्था । ☐
घ) अन्य कुनै भए :

४. नेपालको सीमा अतिक्रमण भएमा के गर्नु पर्छ ?
क) सिमाना अतिक्रमण भएको तत्कालै सरकार वा सम्बन्धित निकायलाई जानकारी गराउनु पर्छ। ☐
ख) सीमा अतिक्रमणको समस्या समाधानको लागि सरकारलाई दवाव दिनुपर्छ । ☐
ग) जनता आफैले प्रतिवाद गर्नु पर्छ । ☐

घ) सरकारले सीमा अतिक्रमण सम्बन्धी समस्या समाधान गर्न सम्बन्धित मुलुकसंग तत्कालै पहल गर्नुपर्छ । ☐

ङ) अतिक्रमणको खबर हुनासाथ व्यवस्थापिका संसदलाई जानकारी गर्ने । ☐

च) माथिका सवै । ☐

५) अन्य कुनै भए :

ज) **<u>राष्ट्रिय सुरक्षा</u> :**

१. राष्ट्रिय सुरक्षा भन्नाले के बुझ्नु हुन्छ ?

क) वाह्य आक्रमणबाट राज्यको सुरक्षा । ☐

ख) जनताको सुरक्षा । ☐

ग) सिमाना सुरक्षा । ☐

घ) राज्यको सामाजिक, आर्थिक, साँस्कृतिक, राजनैतिक सुरक्षा । ☐

ङ) माथिका सवै । ☐

च) अन्य केही भए :

२. राष्ट्रको सुरक्षा गर्ने जिम्मेवारी कसको हुनु पर्छ ?

क) सरकारका सुरक्षा अंगहरू (राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्, रक्षा मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी र राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग) को हुनु पर्छ । ☐

ख) नेपाली जनता स्वयंको हुनु पर्छ । ☐

ग) सरकारका सुरक्षा अंगहरू र नेपाली जनता दुवैको हुनु पर्छ । ☐

घ) अन्य केही भए :

३. राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्को गठन कसरी गर्नु पर्ला ?

क) हाल भैरहेको व्यवस्था ठीक छ । ☐

ख) स्वतन्त्र सुरक्षा विज्ञहरूको सल्लाहकार समिति रहने व्यवस्था गर्नुपर्छ । ☐

ग) नागरिक समाजको प्रतिनिधित्व हुनु पर्छ । ☐

घ) माथिका सवै । ☐

ङ) अन्य केही भए :

४. राष्ट्रिय सुरक्षामा नागरिक सम्मिलित सुरक्षाको भूमिका कस्तो हुनु पर्ला ?

क) उमेर पुगेका योग्य नागरिकले सैन्य तालिम लिने र राज्यलाई आवश्यक परेको बेलामा सैन्य सेवा प्रदान गर्ने । ☐

ख) व्यक्तिगत आत्मरक्षा गर्ने । ☐

ग) राष्ट्रिय सुरक्षा सम्बन्धी नागरिक शिक्षा प्रदान गर्ने । ☐

घ) माथिका कुनै पनि आवश्यक छैन । ☐

ङ) अन्य केही भए :

५. संघीय संरचनामा राष्ट्रको आन्तरिक सुरक्षाका लागि प्रहरी संगठन कस्तो हुनु पर्छ ?

क) प्रहरी संगठन केन्द्रीय सरकारबाट गठन र परिचालन गर्ने । ☐

ख) केन्द्र र प्रान्तमा छुट्टा छुट्टै प्रहरी संगठन निर्माण गर्ने । ☐

ग) एउटा मात्र प्रहरी संगठन केन्द्रमा रहने र प्रान्तमा खटिएका प्रहरीहरूको सम्बन्धित प्रान्तीय सरकारबाट नियन्त्रण र परिचालन गर्ने । ☐

घ) अन्य केही भए :

६. नेपालको सीमा सुरक्षा सरकारको कुन सुरक्षा अंगले हेर्दा प्रभावकारी हुन सक्ला ?

क) नेपाली सेना ☐

ख) सशस्त्र प्रहरी वल ☐

ग) नेपाल प्रहरी ☐

घ) अन्य केही भए :

७. संघीय संरचनामा सशस्त्र प्रहरी बलको संरचना कस्तो हुनु पर्ला ?

क) केन्द्रीय सरकारबाट गठन र परिचालन गर्ने । ☐

ख) केन्द्र र प्रान्तमा छुट्टा छुट्टै संगठन निर्माण गर्ने । ☐

ग) एउटा मात्र संगठन केन्द्रमा रहने र प्रान्तमा खटिएका सशस्त्र प्रहरीहरूको

सम्बन्धित प्रान्तीय सरकारबाट नियन्त्रण र परिचालन गर्ने । ☐

घ) अन्य केही भए :

८. परिवर्तित सन्दर्भमा राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागलाई कस्को मातहतमा राख्नु पर्ला ?

क) प्रधानमन्त्रीको मातहतमा राख्ने । ☐

ख) हालकै जस्तो गृह मन्त्रालयको मातहतमा रहने । ☐

ग) राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्को मातहतमा राख्ने । ☐

घ) अन्य केही भए :

९. राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागको भूमिका कस्तो हुनु पर्ला ?

क) हालकै भूमिका ठीक छ । ☐

ख) राष्ट्रिय सुरक्षाको आन्तरिक र बाह्य चुनौतिको विश्लेषण गरी सुझाव पेश गर्ने । ☐

ग) अपराध अनुसन्धान गर्ने । ☐

घ) राष्ट्रिय सुरक्षा नीति निर्माणमा सरकारलाई सहयोग पुऱ्याउने । ☐

ङ) अन्य केही भए :

१०. राष्ट्रिय सुरक्षामा भू.पु. सैनिकहरूको भूमिका कस्तो हुनु पर्ला ?

क) रक्षा सामाग्री उत्पादनको कार्यमा संलग्न गराउने । ☐

ख) आन्तरिक सुरक्षामा संलग्न गराउने । ☐

ग) प्राकृतिक सम्पदाको सुरक्षामा संलग्न गराउने । ☐

घ) राज्यलाई आवश्यक परेको बेलामा सैनिक सेवामा संलग्न गराउने । ☐

ङ) माथिका सबै । ☐

च) अन्य केही भए :

छ) <u>नेपाली सेनाको कर्तव्य र सञ्चालन</u> :

१. नेपाली सेनाको नाम के राख्नु पर्ला ?

क) हाल भइरहेको नाम “नेपाली सेना” ठीक छ । ☐
ख) नेपाली राष्ट्रिय सेना ☐
ग) नेपाल सेना ☐
ग) अन्य केही भए :

२. परिवर्तित सन्दर्भमा नेपाली सेनाको भूमिका कस्तो रहनु पर्ला ?

क) सीमा सुरक्षा गर्ने । ☐
ख) विकास निर्माणको कार्यमा संलग्न हुने । ☐
ग) अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति कायम राख्न सहयोग पुऱ्याउने । ☐
घ) राष्ट्रिय सम्पदाको संरक्षण गर्ने । ☐
ङ) माथिका सबै । ☐
ङ) अन्य केही भए :

३. परिवर्तित सन्दर्भमा नेपाली सेनाको संख्या कति हुनु पर्ला ?

क) २०,००० देखि ३५,००० सम्म । ☐
ख) ३५,००० देखि ५०,००० सम्म । ☐
ग) ५०,००० देखि ६५,००० सम्म । ☐
घ) ६५,००० देखि ७०,००० सम्म । ☐
ङ) ८०,००० देखि ९५,००० सम्म । ☐
च) ९५,००० देखि १,२०,००० सम्म । ☐
छ) अन्य केही भए :

४. नेपालको सुरक्षा नीति निर्माण गर्दा निम्न आधार मध्ये केलाई प्राथमिकता दिनु पर्ला ?

क) सेना । ☐
ख) विदेश नीति । ☐
ग) जनताको सुरक्षा । ☐
घ) राष्ट्रिय हित । ☐
ङ) अन्य केही भए :

५. सेनाको नियन्त्रणमा नागरिक सर्वोच्चता कसरी कायम गर्ने ?

क) सेना परिचालन गर्दा सरकारले व्यवस्थापिकाबाट अनुमोदन गराउनु पर्ने । ☐
ख) सेना परिचालन गर्दा राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्को सिफारिशमा मन्त्री मण्डलले गर्ने । ☐
ग) सेनालाई सामान्य अवस्थामा सम्पूर्ण रुपमा रक्षा मन्त्रालयको नियन्त्रणमा राख्ने । ☐
घ) प्रधान सेनापतीलाई रक्षा मन्त्रीप्रति जवाफदेही बनाउने । ☐
ङ) माथिका सबै । ☐
ङ) अन्य केही भए :

६. सेनाको समावेशीकरण कसरी गर्नु पर्ला ?

क) जनसंख्याको अनुपातमा सेनामा सबै जाती, जनजातीहरूबाट योग्य नागरिकहरूको सामूहिक प्रवेश गराएर । ☐
ख) जनसंख्याको अनुपातका आधारमा सेनामा योग्य महिलाहरूको सामूहिक प्रवेश गराएर ☐
ग) लोपोन्मुख, सीमान्तकृत, अल्पसंख्यक, आदिवासी, मधेशी, मुस्लीम, जनजाती, पिछडिएको तथा बहिस्करणमा परेको वर्ग आदि कुरालाई आधार मानी केही वर्षको लागि आरक्षणको व्यवस्था गरेर योग्य नागरिकहरूको सेनामा समानुपातिक प्रवेश गराउने । ☐
घ) हाल भइरहेको व्यवस्था ठिक छ । ☐
ङ) अन्य केही भए :

<u>अन्तमा</u> :

१. समितिको कार्यक्षेत्र भित्रका विषयहरूमा तपाईंको अन्य कुनै प्रतिक्रिया वा सुझाव भए दिनुहोस् ।

<u>उत्तर</u> :

<u>प्रश्नावली भर्नेको</u> :

१. नाम र थर : ....

२. ठेगाना : **जिल्ला** .... **न.पा./गा.वि.स.** .... **वडा नं.**...........

३. पेशा : ....

४. सम्पर्क नम्बर : ....

५. दस्तखत :

संविधान निर्माण कार्यमा यहाँले प्रश्नावली भरी महत्वपूर्ण सुझाव उपलब्ध गराई आफ्नो संविधान आफै निर्माण गर्ने ऐतिहासिक कार्यमा सहभागी हुनु भएकोमा समितिको तर्फबाट यहाँलाई हार्दिक धन्यवाद ।